

2023-05-28

Brottsofferjouren Sverige
Hammarby fabriksväg 25, 6 tr
120 30 Stockholm
info@brottsofferjouren.se
www.brottsofferjouren.se
Växel: 08-644 88 00
Brottsofferstöd: 116 006

Yttrande avseende SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld

Diarienummer S2023/00244
Socialdepartementet

Inledning samt generella synpunkter på utredningen

Brottsofferjouren Sverige (BOJ) är principiellt positiv till utredningen. De förslag som presenteras kommer göra att fler barn uppmärksammas och får ett bättre liv. I vårt yttrande kommer vi att begränsa oss till de avsnitt som mer specifikt avser brottsofferområdet.

Vi ser positivt på att utredningen genomgående antar ett tydligt barnperspektiv och att det framgår att barns egna perspektiv och åsikter inhämtats och vägts in i besluten på ett sätt som går i linje med barnkonventionen. Likt utredningen menar BOJ att målet med de åtgärder och förslag som presenteras måste vara en nollvision mot alla former av våld och gälla alla barn oavsett i vilken situation våldet utövas eller hur lite eller mycket våld ett barn utsätts för.

BOJ gillar den framlagda strategin och inte minst det långsiktiga och övergripande målet att varje barn ska ha en uppväxt fri från våld. Vad gäller det förebyggande arbetet vill vi särskilt framhålla vikten av att barn och unga uppmärksammas i högre utsträckning än som sker idag i det brottsförebyggande arbetet. Forskning visar att tidigt stöd till personer som utsatts för brott är en framgångsfaktor i det brottsförebyggande arbetet. Det o minskar risken för viktimering och långtgående konsekvenser i form av ohälsa. Det är viktigt att det ställs krav på att alla vuxna i verksamheter som möter barn ska ha kunskap om våld mot barn och ha en barnsyn som går i linje med barnkonventionens.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:609) om målsägandebiträde

BOJ ser positivt på ändringen i lagtexten som tydliggör och utvidgar målsägandebiträdets ansvar för att barnet ska få anpassad information om förundersökningen samt utgången av förundersökningen och eventuell rättegång. Den nya formuleringen stämmer bättre överens med

barnkonventionen. Vi vill särskilt betona vikten av att det målsägandebiträde som förordnas måste ha särskilda kunskaper och erfarenheter om våldsutsatthet, våldets konsekvenser och barns rättigheter.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

BOJ vill särskilt framhålla vikten av att målsägandebiträdet bör, förutom att ha kunskap om våldsutsatthet och barns rättigheter, kunna ge information till barnet på ett sätt som anpassas till barnets ålder och mognad samt andra individuella förutsättningar. För att detta ska kunna ske måste en mognadsbedömning på barnet göras.

1.6 Förslag till lag om ändring i Socialtjänstlagen (2001:453)

BOJ ser positivt på förtydligandet om samverkan där barn aktivt involveras i brottsutredningar. För att ett barn ska kunna få bästa möjliga stöd och hjälp är det helt avgörande hur Polismyndigheten, hälso-sjukvården, socialnämnden och Åklagarmyndigheten samverkar kring barnet. Här måste det skapas ett strukturellt och långsiktigt system som inte är avhängigt av enskilda befattningshavare.

1.8 Förslag till förordning om ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948)

Förutom att barnet ska få anpassad information värdesätter BOJ att det i lagtext på ett tydligt sätt framgår att barnet ska ges förutsättningar att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Att transformering av befintliga lagar sker på ett sätt som innebär att de bättre överensstämmer med barnkonventionen är ett viktigt och helt avgörande steg för att barnkonventionen som lag ska få den effekt som är tänkt.

1.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor

Förslaget om att utvidga och förtydliga Länsstyrelsernas regionala arbete till att även innefatta arbetet avseende våld mot barn är bra. Att tydliggöra och särskilja våld mot barn gentemot våld i nära relation är viktigt.

2.1 Utredningens uppdrag

Att utredningen tagit särskild hänsyn till barns egna tankar och åsikter är positivt ur ett barnrättsperspektiv.

3.1.1 Utredningens definition av våld utgår från barnkonventionen

Vi välkomnar att utredningen tar avstamp i barnkonventionens definition om våld mot barn där förutom fysiskt våld även psykiskt våld ingår. Vi instämmer i Barnrättskommitténs synpunkter att alla former av våld är oacceptabla

oavsett om det är uppsåtligt, varaktigt eller av en särskild svårighetsgrad. Det är viktigt att alla former av våld, dvs. även psykiskt våld kriminaliseras.

3.2.3 Våldets samhällsekonomiska konsekvenser

Det känns angeläget att en liknande socioekonomisk analys som den som genomförts om hedersrelaterat våld och förtryck också kommer tillstånd gällande de kostnader som är förenade med konsekvenserna av att vissa barn växer upp i en våldsmiljö.

4.3.1 Förenta nationerna

BOJ understryker vikten av att Sverige tar FN:s rekommendationer vad gäller våld mot barn med funktionsnedsättning på största allvar. Alltjämt finns endast begränsad statistik om brottsutsatthet för personer med funktionsnedsättning. Inför eventuella kartläggningar behöver systemet anpassas och utformas på ett sådant sätt att personer med olika funktionsnedsättningar ges möjlighet att delta på lika villkor.

5.2.4 Våld mot barn i den sociala barn- och ungdomsvården

I likhet med FN:s barnrättskommitté anser BOJ att det är angeläget att inte minst allt våld mot barn som är föremål för samhällsvård måste upphöra. Här har samhället ett särskilt starkt garantansvar.

9.2.3 Andra aktörer som är betydelsefulla

Inom ideella organisationer och föreningslivet finns ett stort antal verksamheter och personer som kommer i kontakt med barn och/eller verkar för att förbättra situationen för barn i utsatta situationer. Civilsamhällets aktörer har dessutom en särskild förmåga att nå delvis andra grupper av barn då de utgör en lågtröskelverksamhet. Här vill vi särskilt lyfta Brottsofferjourens verksamhet med det europeiska stödnumret 116 006 samt vår chatt som är öppen alla dagar i veckan.

10.5.5 Barn som utsatts för våld får inte alltid det stöd som behövs i vardagen

Bland organisationer i civilsamhället finns flera exempel på material som syftar till att vägleda föräldrar och andra vuxna i hur de kan bemöta och stödja barn som utsatts för våld. Exempelvis har BOJ tagit fram boken I brottets skugga – en bok om barn och unga som bevittnat eller utsatts för våld i nära relation. Den boken har fått stor spridning och betydelse.

13.7.6 Civilsamhällets aktörer behöver ges förutsättningar

BOJ håller med om att Civilsamhället har en stor funktion att fylla och utgöra en välfungerande och kompletterande verksamhet till den offentliga sektorn. När en struktur för arbetet mot våld mot barn tas fram måste därför de kunskaper och erfarenheter som finns hos dessa aktörer tas till vara.

14.5.3 Om uppdraget

Barn ska involveras i arbetet

Det är inte sällan vuxna "vuxengissar" och tror sig veta bättre när det kommer till vad som är bäst för barn. Vi menar att det är viktigt att barn blir seriöst lyssnade på och att barnens synpunkter tillmäts stor betydelse. Detta är helt i enlighet med artikel 12 i Barnkonventionen.

14.7.4 Arbetet mot våld mot barn bör redovisas särskilt

Att arbetet som avser våld mot barn ska redovisas särskilt är positivt. BOJ välkomnar att Länsstyrelserna föreslår rapportera detta årligen. Det ger bättre förutsättningar för kontinuitet och möjlighet att skyndsamt åtgärda brister som uppdagas.

14.8.2 Kommunerna ska kartlägga och analysera behoven samt upprätta planer för de åtgärder som man avser att vidta

Vi är också positiva till förslaget om att kommunerna ska kartlägga och analysera lägesbilden gällande våld mot barn samt att de mot bakgrund av lägesbilden och därtill presentera åtgärder. Vi förstår inte varför kommunerna endast ska göra detta vart tredje år i stället för – som vi tycker - årligen. Vi föreslår alltså att trycket ökas på kommunerna. Det är ju ändå barn det gäller.

15.1.2 Kunskapen om våld och våldets konsekvenser ska öka hos barn och vuxna

I FN:s barnrättskommittés senaste rapport rekommenderas Sverige att tillse att kunskapen om barns rättigheter inom rättsväsendet måste öka. Vi instämmer i detta. Detta kunskapslyft rör dock inte enbart rättsväsendet utan bör avse alla befattningshavare som i sin profession möter och fattar beslut om barn.

I sammanhanget är inte minst skolan viktig.

Föredragande i detta remissvar har vice förbundsordförande Monica Ekström och verksamhetsutvecklare Barn och unga Emelie Knifström.

Sven-Erik Alhem
Förbundsordförande

Fredrik Mellqvist
Generalsekreterare